

“In Irak moest Zivan haar telefoon inleveren,
En een hoofddoek om.
En aan het werk in het huishouden. Ze mocht niet
meer naar school.
Dat hoorde ik van haar tante, Shanya, die in
Nederland bleef.”

Uit *Zonder titel* van Erna Sassen

Top 5 Jeugd

- 1 De brief voor de Koning
Tonke Dragt
- 2 De zoete zusjes gaan op vakantie
Hanneke de Zoete
- 3 De waanzinnige boomhut van 130 verdiepingen
Andy Griffiths en Terry Denton
- 4 Groot Biegel sprookjesboek
Paul Biegel & Charlotte Dematons
- 5 Bedtijdverhalen voor rebelse meisjes
Elena Favilli & Francesca Cavallo

Top 5 Non-fictie

- 1 Een nieuw sociaal contract
Pieter Omtzigt
- 2 Maxima Zorreguieta
Marcia Luyten
- 3 Wat maakt een verzetsheld?
Rutger Bregman
- 4 LEEF
Bibian Mentel
- 5 De meeste mensen deugen
Rutger Bregman

Bron: CPNB Bestseller 60

Aangrijpende young-adultroman

Erna Sassen heeft in haar jeugdboeken laten zien zich uitstekend te kunnen inleven in de gedachten- en gevoelswereld van jong volwassenen in een wervelende wereld. Ze werd daar, heel terecht, vaak geprezen. In haar nieuwste boek laat zij zien hier echt een meester in te zijn.

👤 Toin Duijx 🗨️ Martijn van der Linden

Zivan en Joshua kennen elkaar al vanaf de kleuterschool en zijn in hun jeugd onafscheidelijk. ‘De familie van Zivan is gevlucht omdat Saddam alle Koerden wilde uitmoorden. Ze waren westers georiënteerd! Te westers voor Saddam.’ Aan het begin van het verhaal zit de vijftienjarige Joshua net in 3 vmbo en alles gaat fout. ‘Ik wist natuurlijk vanaf het moment dat ik in deze kutklas werd geplaatst dat ik een keer gezeik zou gaan krijgen met Sergio, aanvoerder van een groep kansloze hangjongeren.’

Op een gegeven moment besluit de vader van Zivan dat de familie terug gaat naar Irak. Zivan dreigt aan een neef te worden uitgehuwelijkt. Zivan en haar moeder komen nog een keer voor een korte tijd terug naar Nederland, omdat tante Shanya borstkanker heeft. Als de vader van Zivan eist dat zijn vrouw en dochter terugkeren naar Irak, waar er een huwelijk plaats moet vinden van Zivan met haar neef, vlucht Zivan. Nadat Joshua haar bezoekt in een opvangtehuis krijgt hij geen contact meer met haar. Ze reageert niet op zijn appberichtjes: ‘Zivan! Waarom lees jij mijn berichten niet??? (...) Zivan!!! Ik word er gek van als je me negeert!!! Wat is er aan de hand???? Zeg iets!!!’

Joshua maakt zich enorme zorgen om Zivan, die meer dan zomaar een vriendin voor hem is: ‘Niemand met zo’n fijne stem, zo’n zachte omhelzing, zo’n soepel lichaam waar het bloed langzamer doorheen lijkt te stromen dan door het mijne, zodat je onmiddellijk rustig wordt als ze naast je komt zitten, en al je paniek verdwijnt.’ Zijn woede en verdriet tekent Joshua letterlijk van zich af, in schetsen die allemaal op een of andere wijze iets te maken hebben met zijn relatie met haar. Joshua identificeert zich daarin met

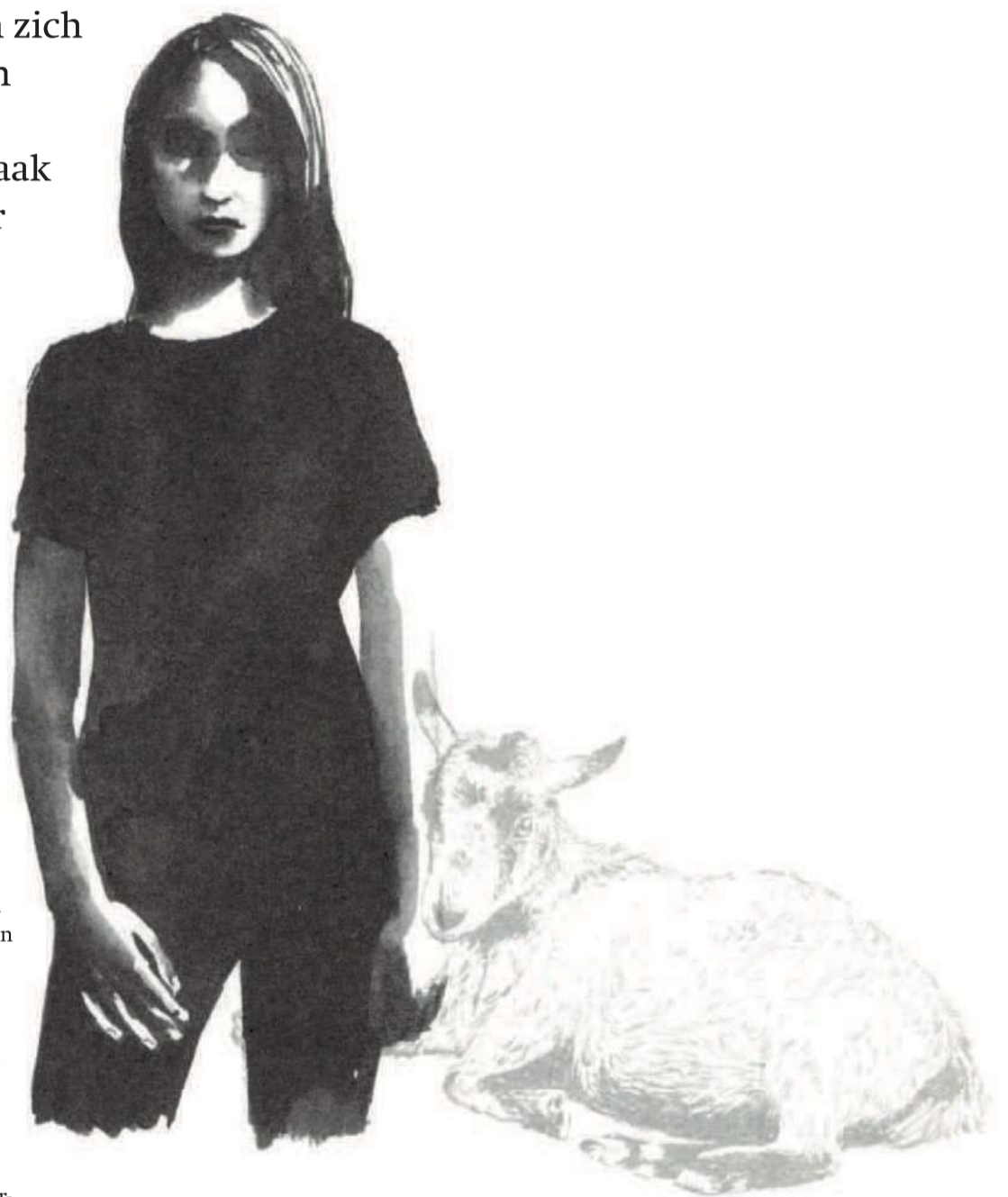
Joshua maakt zich enorme zorgen om Zivan, die meer dan zomaar een vriendin voor hem is

een wolf, terwijl Zivan koos voor een geitje, waarmee zij ook op de omslag en titelpagina van het boek staat. Het boek zelf heeft de vorm van een schetsboek, waarbij tekst en beeld elkaar erg goed aanvullen.

Pubers

Erna Sassen weet op een zeer indrukwekkende wijze de wereld van de pubers te beschrijven. Haar rauwe taalgebruik, met krachttermen, past daar helemaal bij. Met een dosis goed gekozen humor en krachtige dialogen. Als lezer word je deelgenoot van de gedachten en gevoelens van Joshua en leef je helemaal met hem mee, je kruipt als het ware in zijn hoofd. De spanningsopbouw wat betreft de vlucht van Zivan en hoe het daarna met haar gaat, past helemaal bij wat er allemaal in het hoofd van Joshua afspeelt. Ook de wijze waarop Joshua met de scheiding van zijn ouders omgaat, wordt heel invoelbaar beschreven.

De situatie op het vmbo wordt eveneens uitermate levensecht beschreven, met daarbij de relatie met twee klasgenoten, Sergio en Dylan, die allebei een eigen geschiedenis hebben. Die wordt langzaam, stukje bij stukje, duidelijk voor Joshua en doet zijn gedachten over hen en houding ten opzichte van hen veranderen. De geschiedenis van Zivan, als zij vlucht en in verschillende opvanghui-

zen terecht komt, is afgrijselijk. Net als de reden waarom zij tot haar vlucht is gedreven. Samen met tante Shanya bezoekt Joshua Zivan in het eerste opvangtehuis in Friesland. Bij het afscheid gaat het er nogal koel toe. ‘„Nou dag! Dan ga ik maar weer naar huis.” En je liep terug naar je nieuwe vriendinnen. Weg van mij. Ik keek naar je. Naar hoe je van mij weg liep.’ Vanaf dat moment verliest Joshua alle contact met haar.

Cultuurverschillen

In het verhaal worden de cultuurverschillen tussen de levenswijze van de familie van Zivan en die van Joshua, die na de scheiding bij zijn vader is blijven wonen, heel goed uitgewerkt. Dat geldt ook voor het verschil tussen de twee klasgenoten, beide kickboksers met veel tatoeages, en de introvertere Joshua. Tussen de regels lees je de maatschappijkritische houding van Joshua.

Young adult

Zonder titel / 15+
Erna Sassen
Illustraties
Martijn van der Linden
Leopold
€ 17,99

Joshua tekent veel en die tekeningen hebben vaak allusies met bekende schilders. Ook zijn gedachten over bekende schilders en het bezoek met de klas aan het Rijksmuseum laten zien wat kunst in Joshuas leven betekent. De klasgenoten noemen hem vanwege zijn schetsboek ‘Rembrandt’. Normaal staat bij een jeugdboek dat er ‘illustraties’ zijn, maar bij dit boek wordt specifiek gezegd ‘Met beeld van Martijn van der Linden’. En bij de tekening op de titelpagina staat een onderschrift: ‘Zonder titel 29,7 x 20 cm, gemengde techniek op papier’, een omschrijving die je bij kunstwerken in musea verwacht of in een verkoopcatalogus van een veilinghuis. Tekst en beeld leveren een boek op dat je niet snel weg kunt leggen. Een confronterend boek dat je tot nadenken aanzet, gebaseerd op het verhaal van een meisje dat de auteur heeft gekend. Joshua is nog dagen na het lezen van het boek in mijn gedachten gebleven.